

Regionální disparity ve vývoji stavebního odvětví v České republice

Marek Vochozka, Vojtěch Stehel

Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích

Abstrakt

Príspevok se zabývá vývojem stavebního odvětví v České republice od roku 1998 do roku 2011. Stavebnictví bývá v období krize prvním postiženým odvětvím. A naopak zlepšení výsledků stavebních odvětví signalizuje zlepšení celého hospodářství země. Článek postihuje nejen stavebnictví v České republice jako celek, ale naopak rozkrývá i regionální rozdíly na úrovni jednotlivých krajů. Jako indikátor byl zvolen bankrotně-bonitní model – Tafflerův index. Výhodou indexu oproti např. Altmanovu indexu je, že neměří pouze sklon podniku k zániku, nebo k udržení, ale dokáže ocenit i případnou přiměřenou úroveň bonity.

Klíčová slova: stavebnictví, kraj, Tafflerův index, EBT

Úvod

Stavebnictví se obvykle uvádí jako indikátor úspěšnosti ekonomiky. V době krize je prvním oborem, který upadá. Naopak v době konjunktury bývá prvním odvětvím, které roste. Logicky tak na jeho vývoji můžeme predikovat, jakým směrem a způsobem se bude ekonomika státu ubírat. Je však otázkou, zda se celé odvětví vyvíjí rovnoměrně v celé České republice.

Cílem příspěvku je analyzovat, jak se vyvíjí stavební odvětví v České republice od roku 1998 do roku 2011, a zároveň zjistit, jaké jsou rozdíly mezi jednotlivými krají.

Materiál a metodika

Pro hodnocení podniků a následně krajů jsme zvolili bankrotně-bonitní model, Tafflerův index. Index jsme zvolili pro jeho vysokou vypovídací hodnotu i v podmínkách současného hospodářského prostředí ČR blížící se i 80%. Vzhledem k rozsahu příspěvku nelze uvažovat o použití jiných modelů, i když by pro potvrzení výsledků bylo vhodné užití např. Rychlého Kralickova testu (Synek 2006; Vysoká škola finanční a správní 2009; Maňasová 2007) či indexu IN ze sady manželů Neumaierových (Neumaierová a Neumaier 2006).

Tafflerův index vznikl v roce 1977 jako reakce na Altmanovu analýzu. Britští ekonomové Taffler a Tisshaw analyzovali řadu ukazatelů na vzorku britských firem. Podařilo se jim vybrat čtyři klíčové poměrové ukazatele, kterým přiřadili váhy a tím umožnili výpočet tzv. Tafflerova indexu. Pro výběr použitých čtyř ukazatelů byla využita množina 90 původních poměrových ukazatelů (Vochozka 2011).

Tafflerův index má dvě obměny, kterými jsou:

- původní varianta,
- modifikovaná varianta.

Kalkulace Tafflerova indexu vyžaduje pro výpočet obou variant (Taffler 1983, Taffler 1984):

- zisk před úroky a zdaněním (tzv. EBIT),
- krátkodobé závazky,
- oběžná aktiva,
- aktiva (resp. pasiva),
- cizí kapitál,
- finanční majetek (pro výpočet první varianty),
- tržby z hlavní činnosti (pro výpočet druhé varianty).

Největší váhu v Tafflerově indexu má poměr zisku před úroky a zdaněním (tzv. EBIT) na krátkodobých závazcích firmy. Další ukazatele mají téměř stejnou váhu. Řazení dalších ukazatelů dle vah by bylo následující: podíl krátkodobých závazků na aktivech, podíl finančního majetku očištěného o krátkodobé závazky na provozních nákladech a podíl oběžných aktiv na cizím kapitálu.

Původní Tafflerův index se vypočítá podle vzorce:

$$T_1 = 0,53 \cdot \frac{\text{zisk}}{\text{krátkodobé závazky}} + 0,13 \cdot \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{cizí kapitál}} + 0,18 \cdot \frac{\text{krátkodobé závazky}}{\text{aktiva}} + 0,16 \cdot \frac{\text{finanční majetek} - \text{krátkodobé závazky}}{\text{provozní náklady}}$$

(Skoumal 2009).

Zajímavostí je, že při hodnocení touto původní variantou se nevyužívá tzv. šedé zóny. Podniky jsou rozděleny na bankrotní a bonitní, přičemž kritickou hodnotou je nula. Kladné výsledky vypovídají o bonitním podniku, záporné o podniku bankrotním.

Tabulka 1: Hodnocení původním Tafflerovým indexem

Výsledek	Hodnocení
$T_1 \in (0; +\infty)$	bonitní podnik
$T_1 \in (-\infty; 0)$	bankrotní podnik

Zdroj: Skoumal 2009, vlastní interpretace

Modifikovaná verze se liší posledním poměrovým ukazatelem, který má stejnou váhu jako poslední ukazatel v původní variantě. Původně byl tímto posledním poměrovým ukazatelem podíl finančního majetku očištěného o krátkodobé závazky na provozních nákladech.

Modifikace spočívá v nahrazení tohoto ukazatele podílem tržeb na aktivech:

$$T_2 = 0,53 \cdot \frac{\text{zisk}}{\text{krátkodobé závazky}} + 0,13 \cdot \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{cizí kapitál}} + 0,18 \cdot \frac{\text{krátkodobé závazky}}{\text{aktiva}} + 0,16 \cdot \frac{\text{tržby}}{\text{aktiva}}$$

(Synek 2009; Skoumal 2009).

Změna posledního poměrového ukazatele má za následek odlišné hranice intervalů pro hodnocení podniku. Bonitní podniky jsou charakterizovány hodnotou modifikovaného Tafflerova indexu větší než 0,3, bankrotní podniky hodnotou nižší než 0,2. Po modifikaci se objevuje tzv. šedá zóna, která se nachází v intervalu od 0,2 včetně do 0,3 včetně.

Tabulka 2: Hodnocení modifikovaným Tafflerovým indexem

Výsledek	Hodnocení
$T_2 \in (0; +\infty)$	bonitní podnik
$T_2 \in \langle 0, 2; 0, 3 \rangle$	šedá zóna
$T_1 \in (-\infty; 0)$	bankrotní podnik

Zdroj: Synek 2009; Skoumal 2009, vlastní interpretace

Pro hodnocení tak bude použit modifikovaný Tafflerův index. Informace o firmách budou z databáze Albertina. Bude se jednat o firmy, které působily na českém trhu v letech 1998–2011 a spadají v klasifikaci CZ-NACE do oddílu F. Jde tedy o následující činnosti:

- výstavba budov:
 - developerská činnost,
 - výstavba bytových a nebytových budov,
- inženýrské stavitelství:
 - výstavba silnic a železnic,
 - výstavba inženýrských sítí,

- výstavba ostatních staveb,
- specializované stavební činnosti:
 - demolice a příprava stavenišť,
 - elektroinstalační, instalatérské a ostatní stavebně instalační práce,
 - kompletační a dokončovací práce,
 - ostatní specializované stavební činnosti.

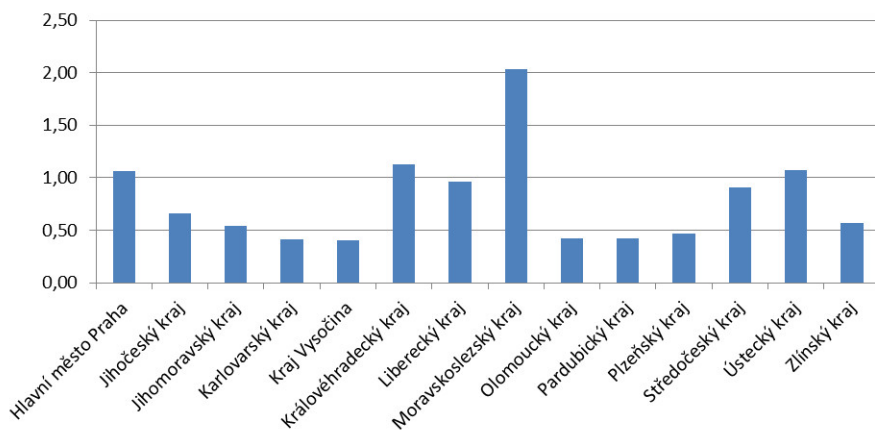
Následně bude vytvořena kontingenční tabulka a graf, které budou filtrovat data pro roky a kraje.

Výsledky

Po filtraci dat dle v metodice uvedených kritérií bylo k dispozici 64 875 záznamů, což představovalo 16 342 firem ve všech krajích (tedy veškeré podniky působící v České republice ve sledovaném sektoru hospodářství, kromě podniků jednotlivce). Do analýzy byly zahrnuty i všechny firmy, které vznikly a zanikly ve sledovaném období. Jejich rozložení nebylo rovnoměrné především díky různé velikosti jednotlivých krajů, jejich ekonomické síle a tedy i výskytu stavebních firem v oddílu F klasifikace CZ-NACE.

Jako vhodné pro srovnání vývoje finanční situace stavebních podniků ve sledovaném období se jeví srovnání výsledků jednotlivých krajů za celé sledované období, tj. za roky 1998–2001. Výsledek srovnání demonstruje graf č. 1.

Graf 1: Tafflerův index za období 1998–2011

Zdroj: Vlastní

Z grafu je patrná rozdílná úspěšnost firem v jednotlivých krajích. Přitom je však velmi zajímavé, že stavební podniky ve všech krajích jsou v součtu za sledované období bonitní. Tedy lze konstatovat, že krize sužující poslední roky nejen českou ale i světovou ekonomiku neměla v souhrnu na české stavební podniky zásadní dopad. Pravda je však, že graf nefiltruje samostatně období

od roku 2008, kdy datujeme počátek hospodářských obtíží české ekonomiky, což řeší graf č. 2.

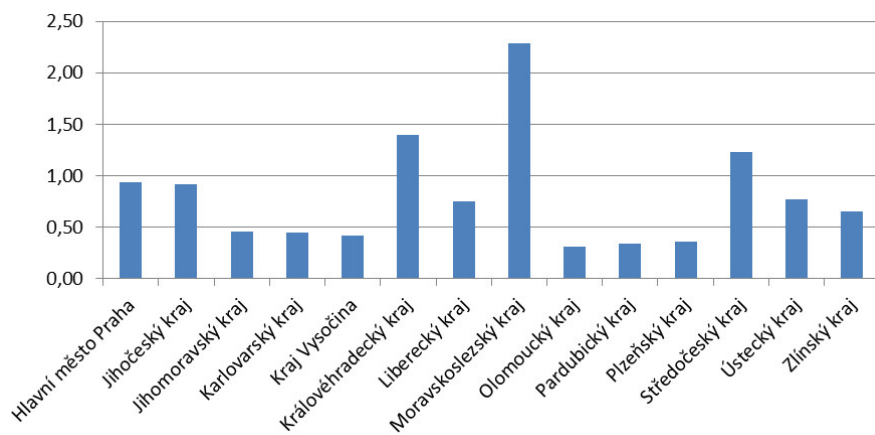
Z grafu č. 1 vyplývá, že nejúspěšnějším krajem je ve sledovaném období Moravskoslezský kraj, kde průměr Tafflerova indexu převyšuje hodnotu 2,0. Dále se přibližně na stejné hodnotě přes 1,0 pohybuje Hlavní město Praha a Ústecký kraj. Na druhém konci pomyslného žebříčku nacházíme přibližně se stejnou hodnotou dosahující téměř 0,4 Karlovarský kraj, Kraj Vysočina, Olomoucký kraj a Pardubický kraj.

Úspěšnost Moravskoslezského kraje můžeme hledat v několika příčinách, které však nelze nyní potvrdit, či vyvrátit. Může to být:

- Vysoký objem zakázek v regionu pro stavební firmy.
- Velká úspěšnost stavebních firem sídlících v regionu při získávání zakázek ve všech regionech ČR.
- Kvalitní řízení likvidity jednotlivých podniků (především pak pohledávek a závazků).
- Odpovídající kapitálová struktura jednotlivých podniků.
- Rychlé vedení insolvence krachujících firem (takové podniky pak nezatěžují v analýze podniky úspěšné).

Na rozdíl od prvního grafu graf č. 2 sleduje v souhrnu pouze období od roku 2008 do roku 2011 včetně.

Graf 2: Tafflerův index za období 2008–2011

Zdroj: Vlastní

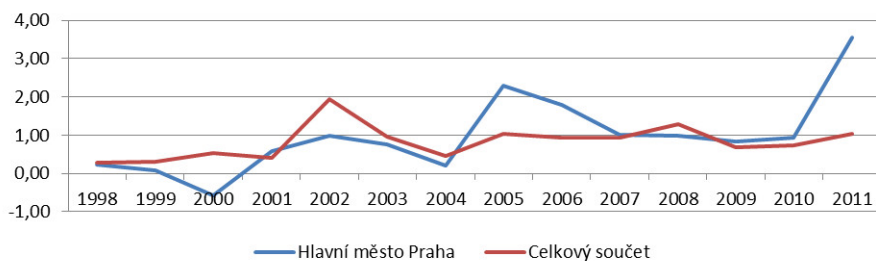
Stejně jako v prvním případě je nejúspěšnějším regionem Moravskoslezský kraj. Zajímavé však je, že v období, kdy se česká ekonomika potýká s poklesem růstu HDP, jsou stavební firmy v Moravskoslezském kraji úspěšnější než v celém sledovaném období. Dalšími kraji, které si polepšily v období recese, jsou Ústecký kraj, jehož rating dle Tafflerova indexu vzrostl z 0,9 na přibližně 1,4, či Jihočeský kraj, který stoupl z 0,65 na více než 0,9. Některé kraje si pohoršily mírně, např. Hlavní město Praha (o 0,2 bodu). Avšak Olomoucký kraj a Par-

dubický kraj jen mírně překračují mezní hodnotu 0,3. Avšak i v období hospodářské recese můžeme konstatovat, že průměrný stavební podnik v každém kraji byl bonitní.

Další důležité srovnání, které se logicky nabízí, je srovnání v čase. Porovnáme tak průběh úspěšnosti firem v jednotlivých krajích ve vztahu k vývoji v celé ČR. Situaci pro každý kraj znázorňují grafy č. 3–16.

Graf č. 3 demonstruje srovnání vývoje Tafflerova indexu v jednotlivých obdobích sledovaného období Hlavního města Prahy a celé České republiky.

Graf 3: Tafflerův index (1998–2011) – Hlavní město Praha

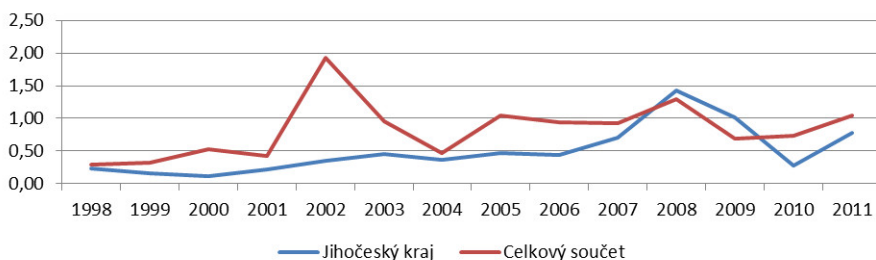

Zdroj: Vlastní

Celkové srovnání vyznívá pro Hlavní město Prahu kladně. Její hodnoty nabývají v průměru o něco málo větších hodnot. Ve dvou letech, tj. v roce 2000 a 2002, se hodnoty pohybují výrazně pod celorepublikovým průměrem, tedy vždy téměř o 1,0 bodu. Naopak ve dvou letech, tj. v roce 2005 a 2011, je Hlavní město Praha výrazně úspěšnější než v průměru ČR (také vždy o více než 1,0 bodu).

Graf č. 4 hodnotí průběh indexu v Jihočeském kraji.

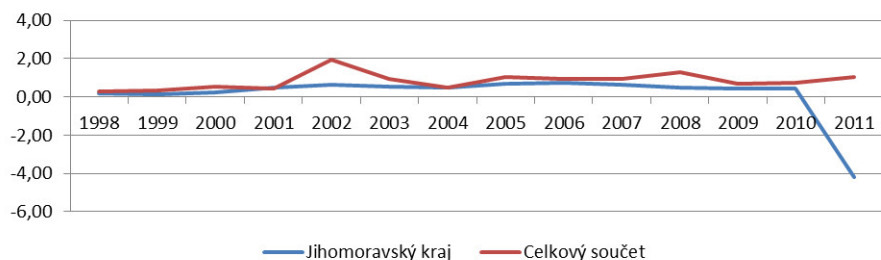
Graf 4: Tafflerův index (1998–2011) – Jihočeský kraj

Zdroj: Vlastní

Hodnoty Tafflerova indexu se v hodnoceném období držely spíše pod celorepublikovým průměrem. Pouze v letech 2008 a 2009 mírně hodnotu celorepublikového průměru Jihočeský kraj překročil. Naopak v roce 2002 se výsledky stavebních firem v tomto regionu pohybovaly v relaci Tafflerova indexu o 1,5 bodu pod celorepublikovým průměrem, což je výsledek výrazně horší, byť byl Jihočeský region v tomto roce bonitní. Průběh hodnoty Tafflerova indexu stavebních firem Jihomoravského kraje v porovnání s celorepublikovým průměrem je předmětem grafu č. 5.

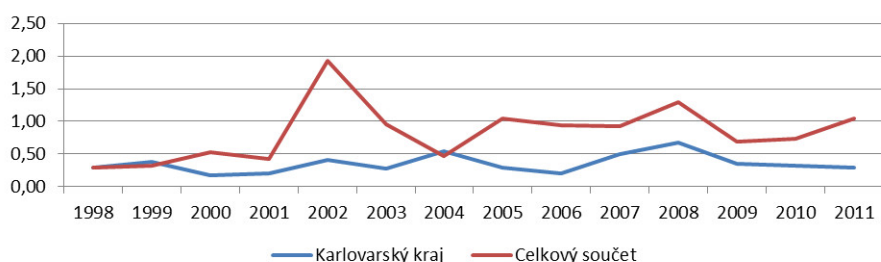
Graf 5: Tafflerův index (1998–2011) – Jihomoravský kraj

Zdroj: Vlastní

Jihomoravský kraj můžeme z pohledu stanovené metodiky hodnotit jako podprůměrný. Pouze ve třech letech dosáhly stavební firmy v tomto regionu přibližně celorepublikového průměru. V roce 2011 byly výsledky jihomoravských stavebních firem ještě výrazně horší než v předchozích letech. Tafflerův index dosáhl záporné hodnoty a byl o více než 5 bodů nižší než průměr ČR. V tomto roce byl průměrný stavební podnik tohoto regionu ohrožen bankrotem.

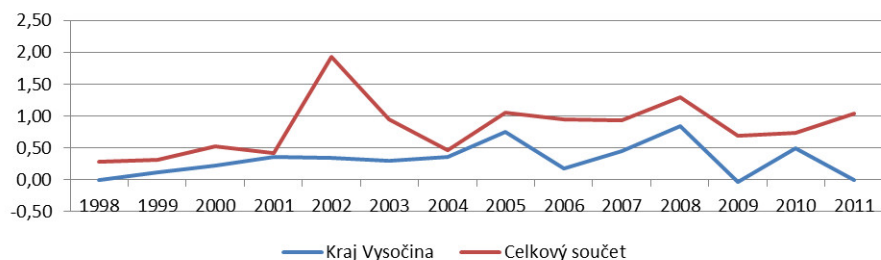
Graf 6: Tafflerův index (1998–2011) – Karlovarský kraj

Zdroj: Vlastní

Průběh Tafflerova indexu stavebních firem v Karlovarském kraji v relaci s republikovým průměrem je znázorněn v grafu č. 6. Karlovarský kraj vykazuje vyšší hodnoty Tafflerova indexu než je celostátní průměr pouze ve dvou letech – v roce 1999 a v roce 2004. Jinak by se daly označit průběžné výsledky tohoto regionu jako velmi podprůměrné. Pomyslné nůžky mezi indexem kraje a indexem celorepublikovým jsou otevřeny významně.

Graf 7: Tafflerův index (1998–2011) – Kraj Vysočina

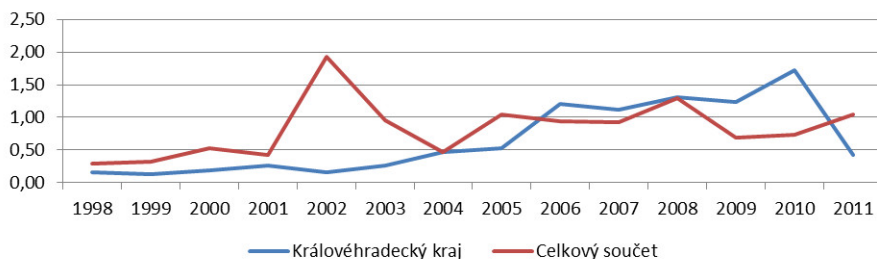

Zdroj: Vlastní

Graf č. 7 předestírá situaci v Kraji Vysočina. Tafflerův index se pohyboval po celé sledované období vždy pod celorepublikovým průměrem. Je třeba tak průměrné výsledky stavebních firem tohoto regionu hodnotit jako špatné. Průměrná stavební firma v regionu byla několikrát hodnocena jako podnik ohrožený bankrotem, zejména v letech 2009 a 2011.

Graf č. 8 řeší srovnání výsledků Tafflerova indexu stavebních firem působících v Královéhradeckém kraji s celorepublikovým průměrem.

Graf 8: Tafflerův index (1998–2011) – Královéhradecký kraj

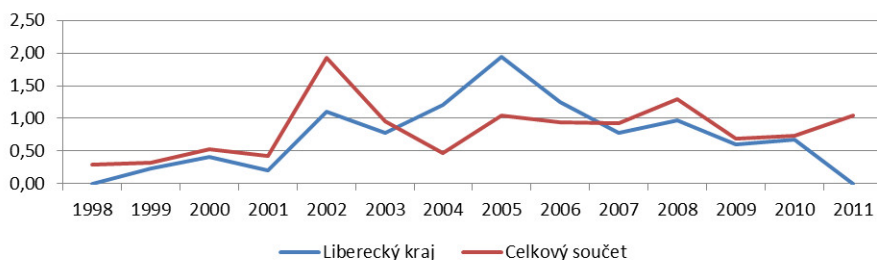

Zdroj: Vlastní

Tafflerův index stavebních firem v Královéhradeckém kraji je ve většině sledovaného období pod celorepublikovým průměrem. Důležitý však je vývoj posledních let hodnoceného období. V roce 2006 se výsledky firem dostávají nad celorepublikový průměr a vydrží nad ním do roku 2010, kdy se opět výrazněji propadají. Pokud se však v roce 2011 jedná o mimořádnou situaci (výkyv), bude možné hodnotit nastolený trend velmi pozitivně. Navíc ve všech podprůměrných letech není vzdálenost výsledků Královéhradeckého kraje od průměru ČR nijak výrazná. Jedinou výjimkou je rok 2002, kdy rozdíl činí 1,5 bodu.

Graf č. 9 bilancuje situaci v Libereckém kraji.

Graf 9: Tafflerův index (1998–2011) – Liberecký kraj

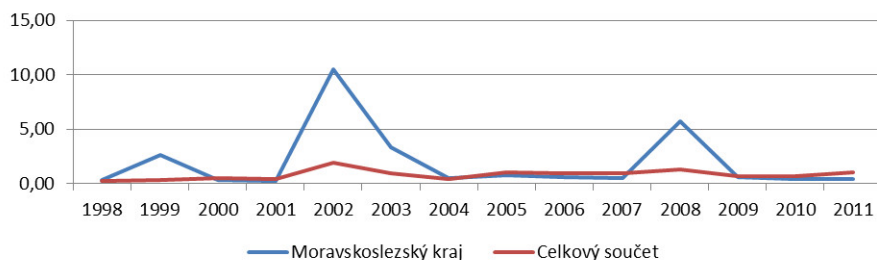

Zdroj: Vlastní

I v tomto kraji jsou výsledky dlouhodobě pod celorepublikovým průměrem. Pouze v letech 2004–2006 Liberecký kraj pomyslnou latku přeskakuje (v letech 2004 a 2005 o téměř 1 bod). Co však můžeme hodnotit jako poměrně pozitivní zjištění, je skutečnost, že v podprůměrných letech jsou výsledky stavebních firem pouze minimálně pod celorepublikovou úrovní.

Situaci v Moravskoslezském kraji popisuje graf č. 10.

Graf 10: Tafflerův index (1998–2011) – Moravskoslezský kraj

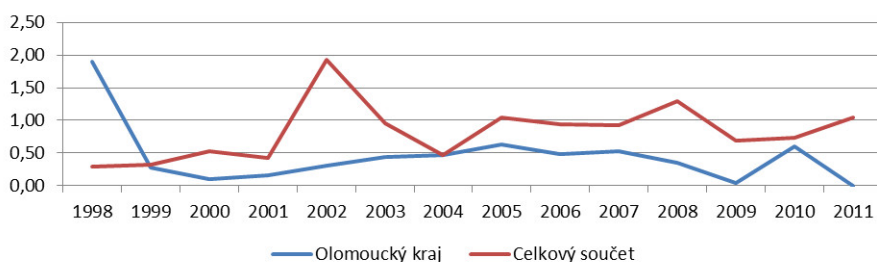

Zdroj: Vlastní

Z pohledu tvaru grafu, resp. podobnosti obou křivek, se jedná bezpochyby o nejzajímavější kraj. Křivky výsledků Tafflerova indexu se vzájemně podobají, kromě roků 1999, 2002 a 2008. Z porovnání ostatních dosud hodnocených krajů tak jednoznačně vyplývá, že nejen v letech 2002 a 2008 byl Moravskoslezský kraj hlavním zdrojem pozitivních výsledků celé České republiky. Především pak v roce 2002 se v řadě krajů stavebním firmám nedařilo. Přesto ČR vykazuje výrazně pozitivní výsledek Tafflerova indexu. Příčinu je třeba hledat právě v Moravskoslezském kraji, který dosáhl hodnoty přes 11 bodů. Je to dáno logicky i počtem stavebních firem v regionu a jejich silou ve stavebním odvětví v ČR. Z grafu tak lze usoudit, že Moravskoslezský kraj je tahounem odvětví v celé ČR. Domněnku budeme moci potvrdit např. úhrnem zaplacené daně z příjmů, či EBTEM v diskusi výsledků.

Tafflerův index stavebních firem Olomouckého kraje v porovnání s výsledky ČR je promítnut v grafu č. 11.

Graf 11: Tafflerův index (1998–2011) – Olomoucký kraj

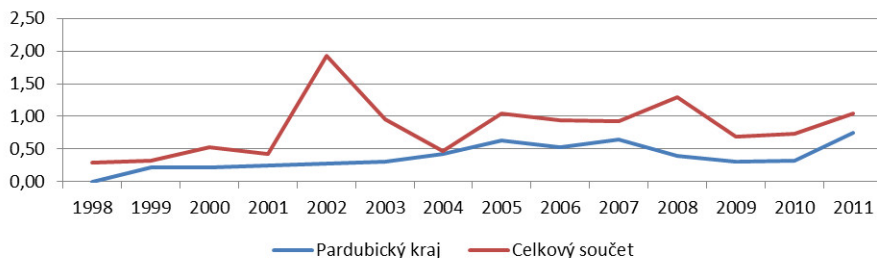

Zdroj: Vlastní

V Olomouckém kraji se situace od Moravskoslezského naprosto výrazně odlišuje. Pozitivní výsledky lze konstatovat pouze v roce 1998, kde se Tafflerův index stavebních firem pohybuje o 1,5 bodu nad celorepublikovým průměrem. V ostatních letech se hodnota výrazně propadá a Olomoucký kraj zůstává výrazně slabý.

Tafflerův index stavebních firem v Pardubickém kraji ve sledovaném období je předmětem grafu č. 12.

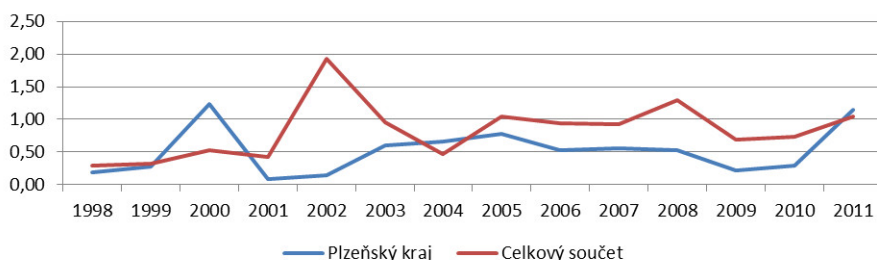
Graf 12: Tafflerův index (1998–2011) – Pardubický kraj

Zdroj: Vlastní

Vývoj v Pardubickém kraji lze hodnotit jako velmi negativní. V žádném roce nepřekonává průměr ČR. V roce 1998 byl dokonce průměrný stavební podnik v tomto kraji ohrožen bankrotem. Po několik dalších let se nacházel v šedé zóně. Ocenit tak lze jedinou skutečnost, a to že se v druhé polovině sledovaného období pohybovalo hodnocení průměrného stavebního podniku v regionu mírně nad hranicí bonity.

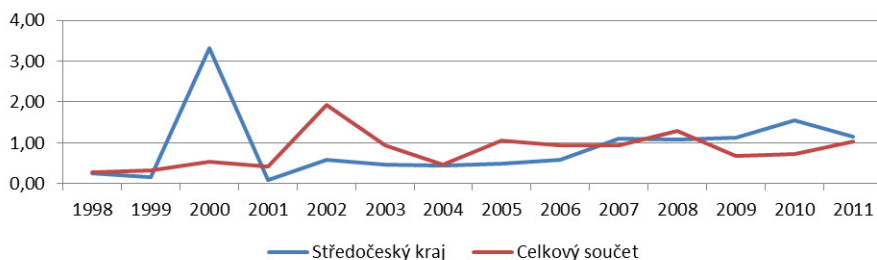
Graf 13: Tafflerův index (1998–2011) – Plzeňský kraj

Zdroj: Vlastní

Plzeňský kraj je hodnocen z pohledu Tafflerova indexu v grafu č. 13. Rovněž tento kraj se pohybuje pod hranicí průměru České republiky. Pouze v letech 2000, 2004 a 2011 dosáhl lepšího výsledku. Nicméně po roce 2000 klesá hodnota Tafflerova indexu do bankrotní zóny. Propad je o více než 1 bod. Celkově se výsledky stavebních firem v regionu projevují rozkolísaností a jakýkoliv trend by se hledal velmi špatně.

Graf 14: Tafflerův index (1998–2011) – Středočeský kraj

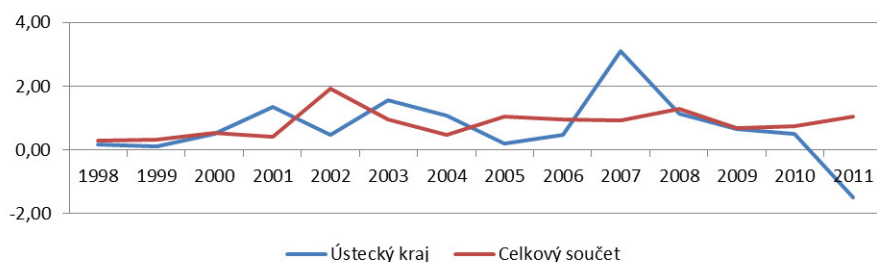

Zdroj: Vlastní

Graf č. 14 nabízí výsledky Tafflerova indexu a stavebních firem Středočeského kraje. Středočeský kraj můžeme hodnotit jako mírně podprůměrný. Výrazně lepšího výsledku bylo dosaženo v roce 2000 (o více než 2,5 bodu proti celorepublikovému průměru). Lepší výsledek než je celorepublikový průměr můžeme sledovat ještě v letech 2007, 2009, 2010 a 2011. V podstatě můžeme vývoj ve Středočeském kraji hodnotit pozitivně. Důvodem je trend v posledních letech sledovaného období, kdy lze tušit pozitivní výsledky i v dalších letech.

Tafflerův index stavebních firem v Ústeckém kraji v porovnání s výsledky ČR je zobrazen v grafu č. 15.

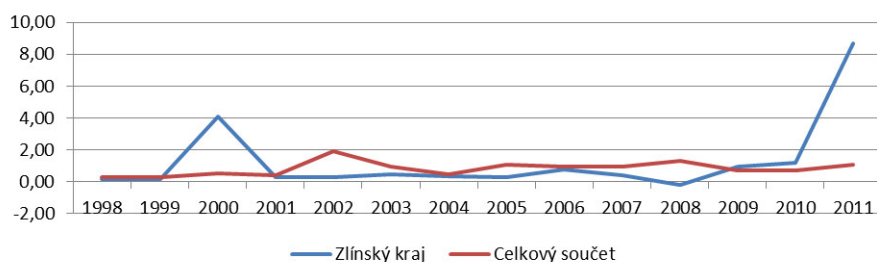
Graf 15: Tafflerův index (1998–2011) – Ústecký kraj

Zdroj: Vlastní

Vývoj indexu v Ústeckém kraji je v průběhu sledovaného období velmi nevyrovnaný a těžko se odhaduje jakýkoliv trend. Výsledek je však mírně nadprůměrný, což je dáno především výsledkem roku 2007, který hodnotíme jako velmi nadprůměrný.

Graf 16: Tafflerův index (1998–2011) – Zlínský kraj

Zdroj: Vlastní

Graf č. 16 nabízí situaci ve Zlínském kraji. Zlínský kraj hodnotíme v součtu jako mírně nadprůměrný. Je to dáno především výsledkem roku 2011, kdy hodnota Tafflerova indexu průměrné stavební firmy dosáhla téměř 9 bodů. Výrazně lepšího výkonu dosáhl region ještě v roce 2000 (nad hodnotu 2 bodů). V ostatních letech vývoj indexu v regionu kopíroval víceméně index v ČR.

Pro větší přehlednost jsou výsledky jednotlivých krajů v jednotlivých letech explicitně vyjádřeny v tabulce č. 3. Jednotlivé hodnoty jsou zaokrouhleny na dvě desetinná místa.

Tabulka 3: Výsledky Tafferova indexu dle jednotlivých krajů v letech 1998–2011

Kraj	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Celk. souč.
Hlavní město Praha	0,23	0,07	-0,57	0,59	0,98	0,75	0,20	2,30	1,79	1,00	0,98	0,83	0,94	3,56	1,06
Jihočeský	0,23	0,16	0,12	0,22	0,35	0,45	0,37	0,47	0,44	0,71	1,42	1,02	0,28	0,78	0,66
Jihomoravský	0,20	0,14	0,22	0,47	0,63	0,52	0,47	0,71	0,74	0,62	0,51	0,46	0,45	-4,18	0,54
Karlovarský	0,29	0,38	0,18	0,20	0,41	0,27	0,55	0,29	0,20	0,50	0,68	0,35	0,32	0,29	0,41
Vysočina	0,00	0,12	0,22	0,35	0,34	0,31	0,36	0,75	0,17	0,44	0,84	-0,04	0,49	0,00	0,40
Královéhradecký	0,15	0,13	0,19	0,26	0,16	0,27	0,46	0,53	1,20	1,11	1,30	1,24	1,72	0,43	1,13
Liberecký	0,00	0,24	0,41	0,21	1,10	0,77	1,21	1,94	1,24	0,77	0,97	0,61	0,67	0,00	0,96
Moravskoslezský	0,38	2,62	0,31	0,28	10,52	3,35	0,48	0,77	0,61	0,56	5,76	0,60	0,43	0,43	2,03
Olomoucký	1,90	0,28	0,10	0,16	0,31	0,44	0,47	0,63	0,49	0,53	0,35	0,05	0,60	0,00	0,42
Pardubický	0,00	0,22	0,22	0,24	0,28	0,31	0,43	0,64	0,53	0,65	0,40	0,30	0,32	0,75	0,43
Plzeňský	0,19	0,28	1,24	0,09	0,15	0,60	0,65	0,78	0,53	0,55	0,53	0,22	0,30	1,15	0,47
Středočeský	0,27	0,15	3,32	0,10	0,60	0,46	0,44	0,50	0,58	1,10	1,09	1,12	1,54	1,14	0,91
Ústecký	0,16	0,11	0,49	1,35	0,48	1,57	1,07	0,21	0,48	3,10	1,15	0,66	0,51	-1,50	1,07
Zlínský	0,17	0,17	4,11	0,29	0,27	0,45	0,33	0,27	0,78	0,40	-0,18	0,98	1,17	8,67	0,56
Česká republika	0,29	0,32	0,53	0,42	1,93	0,95	0,47	1,05	0,94	0,93	1,29	0,68	0,74	1,04	0,91

Zdroj: vlastní

Tabulka 4: Výsledky Tafflerova indexu dle jednotlivých krajů v letech 1998–2011 – výroková část

Kraj	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Celk. souč.
Hlavní město Praha	ŠZ	BAP	BAP	BOP	BOP	BOP	BAP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP
Jihočeský	ŠZ	BAP	BAP	ŠZ	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	ŠZ	BOP	BOP
Jihomoravský	ŠZ	BAP	ŠZ	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BAP	BOP
Karlovarský	ŠZ	BOP	BAP	BAP	BOP	ŠZ	BOP	ŠZ	BAP	BOP	BOP	BOP	BOP	ŠZ	BOP
Vysočina	BAP	BOP	ŠZ	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BAP	BOP	BOP	BAP	BOP	BAP	BOP
Královéhradecký	BAP	BAP	BAP	ŠZ	BAP	ŠZ	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP
Liberecký	BAP	ŠZ	BOP	ŠZ	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BAP	BOP
Moravskoslezský	BOP	BOP	BOP	ŠZ	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP
Olomoucký	BOP	ŠZ	BAP	BAP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BAP	BOP	BAP	BOP
Pardubický	BAP	ŠZ	ŠZ	ŠZ	ŠZ	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP
Plzeňský	BAP	ŠZ	BOP	BAP	BAP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	ŠZ	ŠZ	BOP	BOP
Středočeský	ŠZ	BAP	BOP	BAP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP
Ústecký	BAP	BAP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	ŠZ	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BAP	BOP
Zlínský	BAP	BAP	BOP	ŠZ	ŠZ	BOP	BOP	ŠZ	BOP	BOP	BAP	BOP	BOP	BOP	BOP
Česká republika	ŠZ	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP	BOP

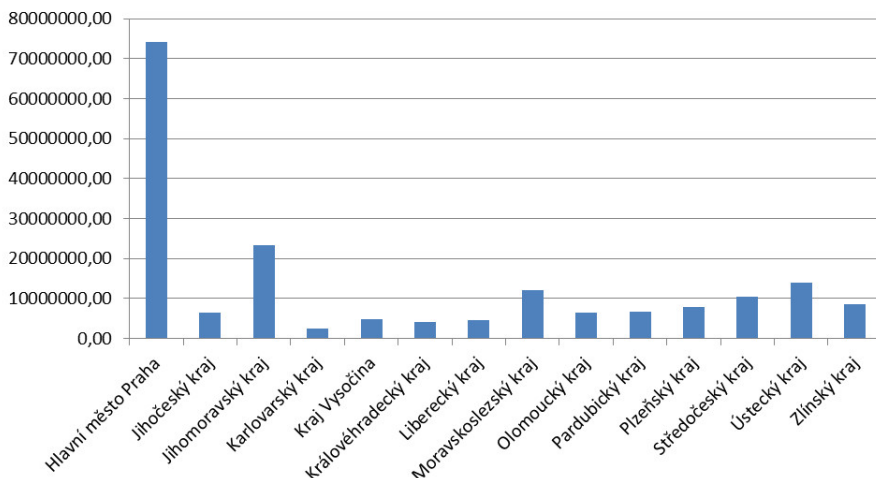
Zdroj: vlastní

Pro větší přehlednost jsme zařadili tabulku č. 4, která zobrazuje výrokovou část Tafflerova indexu k hodnocení průměrné stavební firmy v jednotlivých regionech ČR v letech 1998–2011 („BAP“ znamená bankrotní podnik, „ŠZ“ šedou zónu, „BOP“ bonitní podnik). Průměrná firma v ČR byla pouze v roce 1998 v šedé zóně. V ostatních letech pak byly české podniky v průměru velmi úspěšné a pohybovaly se v průměru v zóně bonitních podniků.

Diskuse

Z výsledků, které byly v příspěvku předloženy, vyplývá, že nejzajímavějším a nejméně úspěšným regionem je Moravskoslezský kraj. Jeho vliv na výsledky celé České republiky lze doložit, jak již bylo popsáno výše, pomocí celkové hodnoty EBT ve sledovaném období. Srovnání je předmětem grafu č. 17.

Graf 17: Celkový EBT stavebních firem v kraji za období 1998–2011 v tis. Kč

Zdroj: Vlastní

V Moravskoslezském kraji působila ve sledovaném období více než desetina hodnocených firem. Stavební firmy v letech 1998–2011 vyprodukovaly přibližně 13 mld. Kč EBT. Pokud hodnoty porovnáme s Hlavním městem Prahou, jedná se o méně významné výsledky. V Praze působilo více než 25 % firem sledovaného souboru a vygenerovaly téměř 75 mld. Kč EBT. Na druhé pozici pomyslného žebříčku úspěšnosti z pohledu EBT se umístil Jihomoravský kraj s téměř 24 mld. Kč.

Vzhledem k uvedeným závěrům můžeme příčiny pozitivního vývoje Moravskoslezského kraje vyjmenované v úvodní pasáži části „Výsledky“ tohoto příspěvku zúžit na:

- Kvalitní řízení likvidity jednotlivých podniků (především pak pohledávek a závazků).
- Odpovídající kapitálovou strukturu jednotlivých podniků.
- Rychlé vedení insolvence krachujících firem (takové podniky pak nezatěžují v analýze podniky úspěšné).

Přitom však nemůžeme přesně určit, zda se jedná o všechny výše uvedené příčiny pozitivního vývoje. Tam bychom museli výsledky podrobit dalšímu zkoumání, především absolutních ukazatelů.

V žádném případě není výše Tafflerova indexu dána objemem zakázek v regionu, ani vyšší realizovaného zisku.

Závěr

Příspěvek hodnotil výkon a především finanční zdraví stavebních firem jednotlivých krajů. Vždy byla situace zjednodušena a díky použitým metodám aplikována směrem k průměrnému stavebnímu podniku v regionu. Výsledkem jsou konkrétní hodnoty jednotlivých regionů a meziregionální srovnání. Na jeho základě jsme mohli konstatovat, že nejúspěšnějším regionem je Moravskoslezský kraj.

Velkým úspěchem oboru jsou pozitivní výsledky v celém sledovaném období a zvláště pak v období hospodářské recese v letech 2008–2011. Průměrnou stavební firmu v České republice hodnotíme jako bonitní.

Vzhledem k počtu hodnocených firem a zvolené metodice jsou výsledky validní a použitelné v praxi.

Reference

- MAŇASOVÁ, Z., 2007. *Úpadky podniků v České republice a možnosti jejich včasné predikce*. Praha. Doktorská disertační práce. Vysoká škola ekonomická.
- NEUMAIEROVÁ, I. a I. NEUMAIER, 2006. *Proč se ujal index IN a nikoli pyramidový systém ukazatelů INFA* [online]. [cit. 2010-03-01]. Dostupné z: <http://www.ekonomikaamanagement.cz/getFile.php?fileKey=CEJVB0NUCAAdVCEZIU1VHB0MIUUMEBAVDVFVWQ1VUBAVGQ1VCXgQFBERIREJLYg==?=cz>
- SKOUMAL, D., 2009. *Komplexní hodnocení podniku Jihlavan, a. s.* Praha. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická.
- SYNEK, M., 2009. *Stručný přehled dalších metodik* [online]. [cit. 2009-12-22]. Dostupný z: http://nb.vse.cz/synek/Dalsi_metodiky.doc
- TAFFLER, R. J., 1983. The assessment of company solvency and performance using a statistical model. *Accounting and Business Research*. **15**(52), 295–307.
- TAFFLER, R. J., 1984. Empirical models for the monitoring of UK corporations. *Journal of Banking and Finance*. **8**, 199–227.
- VOCHOZKA, M., 2011. *Metody komplexního hodnocení podniku*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3647-1.
- VYSOKÁ ŠKOLA FINANČNÍ A SPRÁVNÍ, 2009. *Grünwaldův bonitní model, Index IN 99 manželů Neumeierových a Aspekt Global Rating* [online]. [cit. 2009-12-22]. Dostupný z: http://is.vsfs.cz/el/6410/zima2004/BK_FAP/FA_Bonitni_modely_Grunwalduv_bonitni_model_IN99_Aspect_Glob al.pdf?fakulta=6410;obdobi=10;kod=BK_FAP

Regional Disparities in the Development of the Construction Sector in the Czech Republic

The study deals with the development of the civil engineering industry in the Czech Republic from 1998 to 2011. It should be mentioned that civil engineering is usually the first industry that is affected when it comes to an economic crises. The improvement of outcomes of the civil engineering industry on the contrary indicates the improvement of the entire economy of the country. The study doesn't assess only civil engineering in the Czech Republic in its entirety but rather reveals the regional disparities at the level of individual regions. In this issue a bankruptcy model was selected as an indicator – Taffler's index. Taffler's index has an advantage when it is compared to e.g. Altman's index, because it doesn't gauge only the inclination of the company to come to extinction or to preservation but it is able to appreciate any appropriate level of credibility of the company.

Keywords: civil engineering, region, Taffler's index, EBT

Kontaktní adresa:

Ing. Marek Vochozka, MBA, Ph.D., Katedra ekonomiky a managementu, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, Okružní 10, 370 01 České Budějovice, *e-mail: vochozka@mail.vstecb.cz*

Bc. Vojtěch Stehel, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, Okružní 10, 370 01 České Budějovice, *e-mail: stehel@mail.vstecb.cz*

VOCHOZKA, M. a V. STEHEL. Regionální disparity ve vývoji stavebního odvětví v České republice. *Littera Scripta*. 2012, **5**(2), 187–202. ISSN 1802-503X.
